

STALIŠČE SVETA (EU) št. 4/2011 V PRVI OBRAVNAVI
z namenom sprejetja uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES)
št. 1905/2006 o vzpostavitvi instrumenta za financiranje razvojnega sodelovanja

Svet sprejel dne 10. decembra 2010

(2011/C 7 E/04)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 209(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽¹⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Cilj razvojne politike Unije je zmanjšanje in, dolgoročno, izkoreninjenje revščine.
- (2) Unija je kot članica Svetovne trgovinske organizacije (STO) zavezana, da trgovino vključi v razvojne strategije ter da podpira mednarodno trgovino z namenom pospeševanja razvoja in zmanjševanja in, dolgoročno, izkoreninjenja revščine po vsem svetu.
- (3) Unija skupino afriških, karibskih in pacifiških držav (AKP) podpira pri njihovih prizadevanjih za zmanjševanje revščine ter trajnostni gospodarski in socialni razvoj, priznava pa tudi velik pomen njihovih sektorjev osnovnih proizvodov.
- (4) Unija je zavezana, da za zagotavljanje trajnostnega razvoja podpira tekoče in postopno vključevanje držav v razvoju v svetovno gospodarstvo. Države AKP, ki so glavne izvoznice banan, bi lahko naletale na težave glede na spremembe v trgovinskih ureditvah, zlasti liberalizacije tarife za državo z največjimi ugodnostmi (MFN), v okviru STO ter dvostranskih in regionalnih sporazumov, skle-

njenih ali v postopku sklenitve med Unijo in državami Latinske Amerike. Zato bi bilo treba Uredbi (ES) št. 1905/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾ dodati program spremljevalnih ukrepov glede banan iz držav AKP (v nadaljnjem besedilu: program).

- (5) Cilj ukrepov finančne pomoči, ki jih je treba sprejeti v okviru programa, bi moral biti izboljšanje življenjskih standardov in življenjskih razmer ljudi na območjih, kjer se pridelujejo banane in kjer ljudje živijo od verige ustvarjanja vrednosti v sektorju banan, zlasti malih kmetov in malih subjektov, kakor tudi zagotavljanje spoštovanje delovnih standardov in standardov za varnost in zdravje pri delu ter okoljskih standardov, zlasti tistih glede uporabe pesticidov in izpostavljenosti pesticidom. Ukrepi bi morali tudi podpirati prilagajanje, po potrebi pa tudi vključevati reorganizacijo območij, ki so odvisna od izvoza banan, s sektorjem prilagojeno proračunsko podporo ali s specifičnimi intervencijami glede na projekte. Ukrepi bi morali biti usmerjeni v zagotavljanje politik socialne prožnosti, gospodarske diverzifikacije ali naložb za izboljšanje konkurenčnosti, kjer je to ustrezno, hkrati pa je treba upoštevati rezultate in izkušnje, pridobljene s posebnim sistemom pomoči za tradicionalne dobavitelje banan iz držav AKP, vzpostavljenim v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 2686/94 ⁽³⁾ ter s posebnim okvirom pomoči (SFA) za tradicionalne dobavitelje banan iz držav AKP, vzpostavljenim v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 856/1999 ⁽⁴⁾ in Uredbo Komisije (ES) št. 1609/1999 ⁽⁵⁾. Unija priznava pomen spodbujanja pravičnejše porazdelitve dohodkov od banan.

- (6) Program bi moral spremljati postopek prilagajanja v državah AKP, ki so v zadnjih letih v Unijo izvozile pomebne količine banan in na katere bo vplivala liberalizacija v okviru Ženevskega sporazuma o trgovini z bananami ⁽⁶⁾ in dvostranski ali regionalni sporazumi, sklenjeni ali v postopku sklenitve med Unijo in državami Latinske Amerike. Program temelji na poročilu o SFA za tradicionalne dobavitelje banan iz držav AKP. Program je v skladu z mednarodnimi obveznostmi Unije v okviru STO in je namenjen prestrukturiranju ter izboljšanju konkurenčnosti, iz česar izhaja njegov začasni značaj, trajal naj bi namreč štiri leta (2010–2013).

⁽¹⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 21. oktobra 2010 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in stališče Sveta v prvi obravnavi z dne 10. decembra 2010. Stališče Evropskega parlamenta z dne ... (še ni objavljeno v Uradnem listu).

⁽²⁾ UL L 378, 27.12.2006, str. 41.

⁽³⁾ UL L 286, 5.11.1994, str. 1.

⁽⁴⁾ UL L 108, 27.4.1999, str. 2.

⁽⁵⁾ UL L 190, 23.7.1999, str. 14.

⁽⁶⁾ UL L 141, 9.6.2010, str. 3.

- (7) Sklepi sporočila Komisije z dne 17. marca 2010 z naslovom „Dvoletno poročilo o posebnem okviru pomoči tradicionalnim dobaviteljem banan iz držav AKP“ kažejo, da so pretekli programi pomoči pomembno prispevali k doseganju boljše sposobnosti za uspešno diverzifikacijo gospodarstva, čeprav celotnega učinka ni mogoče količinsko opredeliti, in da trajnost izvoza banan iz držav AKP ostaja negotova.
- (8) Komisija je opravila oceno programa SFA, vendar ni opravila ocene učinka spremljevalnih ukrepov glede banan.
- (9) Komisija bi morala zagotoviti učinkovito usklajevanje programa z regionalnimi in nacionalnimi indikativnimi programi, ki se izvajajo v državah upravičenkah, zlasti v zvezi z uresničevanjem gospodarskih, kmetijskih, socialnih in okoljskih ciljev.
- (10) Skoraj 2 % svetovne trgovine z bananami ima potrdilo organizacij proizvajalcev pravične trgovine. Minimalne cene pravične trgovine so določene na podlagi izračuna „trajnostnih stroškov proizvodnje“, določenih po posvetovanju z zainteresiranimi stranmi, da bi vključili stroške izpolnjevanja dostojnih družbenih in okoljskih standardov ter ustvarili primeren dobiček, ki proizvajalcem omogoča dolgoročno zagotavljanje preživetja.
- (11) Da bi preprečili izkoriščanje lokalnih delavcev, bi morali akterji v proizvodni verigi sektorja banan doseči sporazum o pravični razdelitvi prihodkov, ustvarjenih v sektorju.
- (12) Uredbo (ES) št. 1905/2006 bi bilo zato treba ustrezno spremeniti –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Uredba (ES) št. 1905/2006 se spremeni:

1. člen 4 se nadomesti z naslednjim:

„Člen 4

Izvajanje pomoči Unije

Pomoč Unije se v skladu s splošnim namenom in področjem uporabe, cilji in splošnimi načeli te uredbe izvaja v okviru geografskih in tematskih programov iz členov 5 do 16, in programov iz členov 17 in 17a.“

2. vstavi se naslednji člen:

„Člen 17a

Države AKP, ki so glavne dobavitelje banan

1. Države AKP dobavitelje banan iz Priloge IIIa so upravičene do spremljevalnih ukrepov glede banan. Cilj pomoči Unije tem državam je podpora procesu njihovega prilagajanja liberalizaciji trga Unije za banane v okviru STO. Pomoč Unije se uporablja zlasti za boj proti revščini z izboljševanjem življenjskih standardov in razmer kmetov, zadevnih oseb in, kjer je ustrezno, malih subjektov, vključno s spoštovanjem delovnih in varnostnih standardov, kakor tudi okoljskih standardov, vključno glede uporabe pesticidov in izpostavljenosti pesticidom. V okviru pomoči Unije se upoštevajo politike in strategije prilagajanja držav ter njihovo regionalno okolje (v smislu bližine najbolj oddaljenih regij Unije ter čezmorskih držav in ozemelj), posebna pozornost pa je namenjena naslednjim področjem sodelovanja:

- (a) izboljšanju konkurenčnosti sektorja izvoza banan, kadar je to trajnostni proces, ob upoštevanju položaja različnih interesnih skupin v verigi;
- (b) spodbujanju diverzifikacije gospodarstva na območjih, ki so odvisna od banan, kadar je takšna strategija izvedljiva;
- (c) spopadanju s širšimi posledicami, ki jih povzroča proces prilagajanja, po možnosti, vendar ne izključno, povezanimi s službami za zaposlovanje in socialno varstvo, rabo zemljišč in obnovo okolja ter makroekonomsko stabilnostjo.

2. Komisija v okviru zneska iz Priloge IV določi najvišji razpoložljivi znesek, ki bo na voljo vsaki državi AKP dobavitelji banan iz odstavka 1 tega člena na podlagi naslednjih objektivnih in ponderiranih kazalnikov:

- (a) trgovina z bananami z Unijo;
- (b) pomen izvoza banan za gospodarstvo zadevne države AKP in stopnja razvoja države.

Določitev meril za dodeljevanje temelji na reprezentativnih podatkih iz let pred letom 2010 in obsegajo obdobje, ki ni daljše od petih let, ter na študiji Komisije o oceni učinka sporazuma, doseženega v okviru STO, ter dvostranskih ali regionalnih sporazumov, sklenjenih ali v postopku sklenitve med Unijo ter državami Latinske Amerike, ki so vodilne izvoznice banan, na države AKP.

3. Komisija sprejme večletne podporne strategije po analogiji s členom 19 in v skladu s členom 21. Zagotovi, da te strategije dopolnjujejo geografske strateške dokumente zadevnih držav in začasni značaj teh spremljevalnih ukrepov glede banan.

Večletne podporne strategije za spremljevalne ukrepe glede banan vključujejo:

- (a) posodobljen okoljski profil, ki posebno pozornost namenja sektorju banan države in se med drugim osredotoča na pesticide;
- (b) informacije o dosežkih preteklih programov pomoči za banane;
- (c) kazalnike za oceno napredka glede na pogoje izplačevanja, če se kot oblika financiranja izbere proračunska podpora;
- (d) pričakovane rezultate pomoči;
- (e) časovni razpored podpornih dejavnosti in pričakovanih izplačil za vsako državo prejemnico;
- (f) načine doseganja in spremljanja napredka pri spoštovanju mednarodno dogovorjenih delovnih standardov Mednarodne organizacije dela ter ustreznih konvencij na področju varnosti in zdravja pri delu ter ustreznih mednarodno dogovorjenih temeljnih okoljskih standardov.

Do 18 mesecev pred iztekom veljavnosti se izvede ocena programa spremljevalnih ukrepov glede banan in napredka zadevnih držav, ki vključuje priporočila glede morebitnih ukrepov, ki naj se sprejme, in vrste teh ukrepov.“;

3. člen 21 se nadomesti z naslednjim:

„Člen 21

Sprejetje strateških dokumentov in večletnih okvirnih programov

Strateške dokumente in večletne okvirne programe iz členov 19 in 20 ter njihove morebitne preglede, navedene v členu

19(2) in členu 20(1), kakor tudi spremljevalne ukrepe iz členov 17 in 17a sprejme Komisija v skladu s členom 35(2).“;

4. v členu 25 se odstavek 2 nadomesti z naslednjim:

„2. Pomoč Unije se načeloma ne uporablja za plačilo davkov, carin ali prispevkov v državah upravičenkah.“;

5. v členu 29 se odstavek 1 nadomesti z naslednjim:

„1. Proračunske obveznosti se izvajajo na podlagi sklepov, ki jih Komisija sprejme v skladu s členi 17a(3), 22(1), 23(1) in 26(1).“;

6. v členu 31(1) se tretji pododstavek nadomesti z naslednjim:

„Postopkov dodeljevanja javnih naročil ali pogodb o donacijah, financiranih v okviru tematskega programa, kakor je določen v členih 11 do 16, ter programih iz členov 17 in 17a, se lahko poleg fizičnih ali pravnih oseb, ki so že upravičene na podlagi tematskega programa ali programov iz členov 17 in 17a, udeležijo vse fizične osebe, ki so državljani držav v razvoju, kakor so opredeljene s strani OECD/DAC in v Prilogi II, ali pravne osebe s sedežem v teh državah. Komisija objavi in posodablja Prilogo II v skladu z rednimi pregledi seznama prejemnikov pomoči s strani OECD/DAC in o tem obvešča Svet.“;

7. v členu 38 se odstavek 1 in 2 nadomestita z naslednjim:

„1. Referenčni finančni znesek za izvajanje te uredbe v obdobju 2007–2013 je 17 087 milijonov EUR.

2. Okvirni zneski, ki se dodelijo vsakemu programu iz členov 5 do 10, 11 do 16 in 17 do 17a, so določeni v Prilogi IV. Ti zneski veljajo za obdobje 2007–2013.“;

8. vstavi se Priloga IIIa, ki je vsebovana v Prilogi I k tej uredbi;

9. Priloga IV se nadomesti z vsebino Priloge II k tej uredbi.

Člen 2

Ta uredba začne veljati dan po objavi v Uradnem listu Evropske unije.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V ..., ...

Za Evropski parlament
Predsednik

...

Za Svet
Predsednik

...

—

PRILOGA I

„PRILOGA IIIa

Države AKP, ki so vodilne dobaviteljice banan

1. Belize
2. Kamerun
3. Slonokoščena obala
4. Dominika
5. Dominikanska republika
6. Gana
7. Jamajka
8. Sveta Lucija
9. Saint Vincent in Grenadine
10. Surinam“

PRILOGA II

„PRILOGA IV

Okvirna finančna sredstva za obdobje 2007–2013 (v milijonih EUR)

Skupaj	17 087
Geografski programi:	10 057
Latinska Amerika	2 690
Azija	5 187
Osrednja Azija	719
Bližnji vzhod	481
Južna Afrika	980
Tematski programi:	5 596
Vlaganje v ljudi	1 060
Okolje in trajnostno upravljanje naravnih virov	804
Nedržavni akterji in organi lokalnih skupnosti v razvoju	1 639
Varnost hrane	1 709
Migracije in azil	384
Države AKP, ki so pogodbenice Protokola o sladkorju	1 244
Države AKP, ki so glavne dobaviteljice banan	190“

UTEMELJITEV SVETA

I. UVOD

Komisija je 17. marca 2010 sprejela predlog uredbe o spremembi Uredbe (ES) št. 1905/2006 o vzpostavitvi instrumenta za financiranje razvojnega sodelovanja.

Evropski parlament je mnenje sprejel v prvi obravnavi 21. oktobra 2010.

Svet je sprejel stališče v prvi obravnavi 10. decembra 2010.

II. CILJ

Ta program spremljevalnih ukrepov glede banan (BAM) iz držav AKP je predlagan kot sprememba Uredbe (ES) št. 1905/2006 o vzpostavitvi instrumenta za financiranje razvojnega sodelovanja. Cilj programa BAM je pomagati pri prestrukturiranju sektorja banan v desetih državah AKP, ki so glavne izvoznice banan.

V Svetovni trgovinski organizaciji (STO) je skupna ureditev trga EU za banane neprestana tarča kritik. Zato je EU v okviru STO dosegla dogovor o trgovinskem sporazumu o bananah v podporo zaključku ukrepov razvojne agende iz Dohe (DDA) na področju kmetijstva in celotnega kroga pogajanj iz Dohe.

To bo povzročilo znižanje preferencialnega razmerja, ki ga bo treba prilagoditi. Cilj predlaganega programa BAM za države AKP, ki so glavne dobaviteljice banan, je s proračunsko podporo ali posebnimi posegi podpreti prilagajanje območij, ki so odvisna od izvoza banan. Ukrepi bodo podprli prilagajanje na širše posledice (na primer na socialnem področju in področju okolja), politike za gospodarsko raznovrstnost ter vlaganja v izboljševanje konkurenčnosti, kjer je to izvedljivo.

Ukrepi se predlagajo kot začasni program, ki bi trajal največ štiri leta (2010–2013). Zanje je predviden proračun v višini 190 milijonov EUR, uvedeni pa bi bili s spremembo instrumenta za financiranje razvojnega sodelovanja.

III. ANALIZA STALIŠČA SVETA V PRVI OBRAVNAVI

Po prvih in konstruktivnih razpravah med tremi institucijami je Svet sprejel 15 sprememb, ki jih je Evropski parlament sprejel v prvi obravnavi. Svet meni, da te spremembe izboljšujejo prvotni predlog bodisi z natančno razlago le-tega (predvsem uvodne izjave) ali z razlago nekaterih bistvenih vidikov programa BAM.

Pomoč EU je trenutno izrecno osredotočena zlasti na izkoreninjenje revščine ter na izboljšanje življenjskih in delovnih razmer malih kmetov in drugih zadevnih oseb.

Poleg tega se uredba trenutno nanaša na regionalno okolje držav upravičenk po programu BAM oziroma, natančneje, na bližino najbolj oddaljenih regij EU ter čezmorskih držav in ozemelj.

Svet je pozdravil tudi spremembe EP v zvezi z zahtevami glede varstva okolja in družbenimi zahtevami, ki temeljijo na standardih MOD in naj bi bile vključene v strategije za podporo državam.

Končno velja omeniti tudi, da trenutno besedilo predvideva oceno programa BAM osemnajst mesecev pred njegovim zaključkom, ko je mogoče pripraviti ustrezna priporočila.

Vendar Svet ni mogel sprejeti teh sprememb, ki jih je sprejel Evropski parlament in ki za sprejetje večletnih programov sodelovanja in strateških dokumentov uvajajo uporabo postopka delegiranih aktov (člen 290 PDEU). Meni namreč, da večletni programi sodelovanja, ki niso pravno zavezujoči akti, niso splošni akti, ki dopolnjujejo ali spreminjajo temeljni akt, temveč so izvedbeni ukrepi v smislu člena 291 PDEU.

IV. SKLEPNA UGOTOVITEV

Zaradi čim prejšnje dosege dogovora o spremenjeni uredbi se je Svet ob pomoči Evropske komisije posvetil temeljitim pogajanjem z Evropskim parlamentom. Med njimi je bila dosežena visoka stopnja soglasja glede bistvenih elementov besedila, ki zadevajo program BAM kot takšen.

Medtem ko predlog Komisije Svetu ni povzročil občutnejših težav, si je slednji posebej prizadeval odpraviti številne pomisleke Evropskega parlamenta o uporabi spremenjene uredbe.

Svet meni, da je njegovo stališče v prvi obravnavi uravnotežen kompromis, in poziva Evropski parlament, naj s tem besedilom soglaša in tako omogoči, da bi uredba začela veljati leta 2010. S tem bi preprečili, da bi bila sredstva, ki so že predvidena v proračunu za leto 2010, izgubljena. Svet je izrazil globoko zaskrbljenost, da bi dejstvo, da dogovor ne bi bil dosežen pred koncem leta 2010, utegnilo ogroziti dolgo pričakovani trgovinski sporazum o bananah v okviru STO.
